

Suomussalmen kunnan lausunto itäisen Suomen tuulivoimarakentamisesta

Taustaa:

Suomussalmella on yksi tuulivoima-alue, joka sijaitsee Suomussalmen ja Hyrynsalmen kuntien rajalla, Kivivaara-Peuravaarassa. Suomussalmen kunnassa on käyty useampaan kertaan keskustelua tuulivoimasta edellisen ja nykyisen valtuustokauden aikana. Tuulivoiman rakentamismahdollisuuksia Suomussalmen kunnan alueelle on haluttu aktiivisesti edistettävän.

Vuoden 2024 talousarviossa on yksimielinen kirjaus, jossa tavoitteena on käynnistää vuoden 2024 aikana tuulivoimakaavahankkeita kunnan alueella, vastaava kirjaus on ollut myös aikaisempina vuosina. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan liittyen kunnanhallitus totesi yksimielisesti, että on hyvä asia lisätä tuulivoimatuetantoalueita tuulivoimamaakuntaan eikä kunnalla ollut huomauttamista esitettyihin kaava-alueisiin.

Suomussalmen budjetissa kiinteistöveron osuus on jatkuvasti merkittävämpi, kun sote-uudistuksen jälkeen kunnalle maksettavat verotulot ovat vähentyneet 28,5 miljoonasta eurosta 16,3 miljoonaan euroon. Kiinteistöverojen osuus tästä on 3,2 miljoonaa euroa, kunnallisveron osuus 10,9 miljoonaa euroa ja yhteisövero 2,2 miljoonaa euroa.

Yhden tuulivoimalan arvioitu kiinteistöverotuotto on noin 25 000–30 000 euroa vuodessa, suuremmilla tuulivoimaloilla enemmän. Tällä hetkellä tuulivoimalan ikäalennus on 2,5 prosenttia. Verotusarvo laskee tämän verran vuodessa, kunnes saavuttaa 40 prosentin minimiverotusarvon.

Tuulivoimayhdistyksen mukaan nykyaikaisen voimalan käyttöikä on yli 30 vuotta, joten uusimmat voimalat ehtivät elinikänsä aikansa saavuttaa kiinteistöverotuksen minimiverotusarvon. Minimiverotusarvo saavutetaan voimalasta riippuen noin 25 vuoden päästä, jonka jälkeen voimalasta maksetaan sen investointikustannuksesta riippuen kiinteistöveroä vuosittain noin 15 000–18 000 euroa vuodessa.

Esimerkiksi 20 tuulivoimalan tuulivoimapuistosta kunnalle maksetaan vuosittain kiinteistöveroä alkutaipaleella 500 000–600 000 euroa vuodessa ja minimiverotusarvon jälkeen 200 000–240 000 euroa.

Maanomistajille tuulivoimaloiden käyttöön vuokratut maa-alueet tuottavat paremmin kuin metsätalous. Maanomistajista suurin osa on ollut valmiita vuokraamaan maitansa tuulivoiman käyttöön, koska tuulivoimalat eivät juurikaan rajoita metsätaloutta ja metsänhoito helpottuu rakennettavan tiestön vuoksi.

Lausunto itäisen Suomen tuulivoimarakentamisesta

Suomussalmen kunta pitää tärkeänä työ- ja elinkeinoministeriön ja puolustusministeriön työryhmän tavoitetta selvittää ja edistää keinoja aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi itäisessä Suomessa. Suomussalmen kunnan alueella olisi merkittävä potentiaali maatuulivoiman rakentamisella kunnan harvan asutuksen vuoksi. Uusiutuvan energian merkitys on suuri esimerkiksi investointien suuntautumisessa alueille. Esimerkiksi tuulivoimainvestoinneilla voidaan tukea sähkön kantaverkon laajentumista uusille alueille, jotka tuovat mukanaan mahdollisuuksia myös muille investoinneille.

Suomussalmen kunnan alueelta on viimeisen viiden vuoden aikana keskeytynyt kolme tuulivoimalahanketta, joiden yhteenlaskettujen tuulivoimaloiden määrä olisi ollut noin 80. Keskeisin syy hankkeiden keskeytymiselle on ollut puolustusvoimien kielteiset lausunnot. Karkealla tasolla kunnan menetykset pelkästään kiinteistöverotuloissa vuosittain ovat noin 2,4 miljoonaa euroa. Jää vain arvailujen varaan, kuinka montaa hanketta Suomussalmelle ei ole lähdetty edes selvittämään itäisen sijaintimme vuoksi.

TEM ja puolustusministeriö esittävät yhtenä ratkaisuna kompensatioaluemallia. Lausuntopyyntöön mukaan kompensatioalue tulisi valita niin, että tuulivoimainvestoinnit olisivat mahdollisia puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen ohella myös muiden rakentamista ohjaavien tekijöiden osalta. Tuulivoimarakentamista ohjaavia tai siihen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa maakunnan liiton ja kunnan kaavoituspäätökset, YVA-menettely ja kantaverkon liityntämahdollisuudet. Kompensatioalueiden valinta-aikataulussa on hyvä ottaa huomioon muun ohella kaavoitusmenettelyyn kuluva aika, mikäli kaikki rakentamiseen vaikuttavat seikat on tarkoitus huomioida valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslain (Alueidenkäyttölain 1.1.2025 alkaen) mukaan oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena. Tuulivoimarakentaminen voi edellyttää myös maakuntakaavan valmistelua. Kaavoitus kestää keskimäärin noin 2–5 vuotta, sekä tämän lisäksi tulee mahdolliseen muutoksenhakuun kuluva aika. Kaavoituksessa tutkitaan alueiden soveltuvuutta tuulivoimarakentamiseen eri tekijöiden kannalta ja yhteensovitetaan tuulivoimatuotanto muiden maankäyttötarpeiden kanssa. Tähän liittyen aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamisessa on tärkeä varmistaa sujuva tiedonkulku ja yhteistyö eri viranomaistahojen välillä.

Lausuntopyyntöissä on pyydetty ehdotuksia kompensatioalueista tai alueen osasta. Suomussalmen kunta yhtyy Kainuun liiton ehdotukseen, jossa ensimmäisen vaiheen kompensatioalueen osaksi Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan 2035 ja tuulivoimamaakuntakaavan 2030 toteutumattomia

tuulivoimaloiden alueita, joilla sensoritekniikan kehittyminen voi mahdollistaa tuulivoimarakentamisen ja puolustusvoimien aluevalvonnan yhteensovittamisen myöhemmin tulevaisuudessa. Seuraavan vaiheen pidemmän aikavälin tavoitteena (ml. kaavoitukseen kuluva aika) on tarpeellista huomioida myös muu tuulivoimapotentiaali itäisessä Suomessa esimerkiksi maakuntakaavoissa olevien tuulivoimaloiden alueiden lähialueella olevat mahdolliset muut maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti merkittävät potentiaaliset tuulivoimarakentamiseen soveltuvat alueet yli maakuntarajojen.

Suomussalmen kunta yhtyy Kainuun liiton toteamukseen, että kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden, energiaintensiivisten investointien sekä alueiden elinvoiman kannalta on ehdottoman tärkeää, että itäisin Suomi ei jää puhtaana siirtymän ulkopuolelle. Elinvoimainen ja asuttu rajaseutu on turvallisin raja. Uusiutuvan energian saanti on tarpeen turvata nykyisen teollisuuden ja tulevien investointien tarpeisiin joka tapauksessa lisäksi myös muilla tavoilla kuten kantaverkkoa vahvistamalla, jota teollisen kokoluokan tuulivoimarakentaminen osaltaan täydentää.